

RAADSVOORSTEL

Datum raadsvergadering 28 februari 2023
Zaaknummer raadsvoorstel 1005590
Portefeuillehouder Kastelijns

Onderwerp

Vaststellen kerkenvisie

Voorgesteld besluit

De kerkenvisie gemeente Oosterhout vast te stellen.

Samenvatting

Op 2 juli 2019 heeft uw raad een motie aangenomen waarin het college wordt opgeroepen tot deelname aan het programma Nationale Kerkenaanpak en door middel van een met betrokkenen op te stellen kerkenvisie het herbestemmingsproces van onze leegkomende kerkgebouwen te vergemakkelijken. Hiertoe is door de gemeente een decentralisatie uitkering in het kader van het Programma Toekomst Religieus Erfgoed aangevraagd bij en toegekend door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Stichting Monumentenhuis Brabant heeft van de gemeente de opdracht voor het opstellen van het visiedocument gekregen en de visie is nu gereed om te worden vastgesteld. In de visie zijn per gebouw knelpunten, (ontwikkel)kansen en ambities benoemd.

Aanleiding

De aangenomen motie van uw raad is de directe aanleiding voor het opstellen van de kerkenvisie.

Kader

De kerkenvisie is opgesteld in het kader van het programma Nationale Kerkenaanpak.

Wat willen we bereiken?

Hoofddoel van deze visie is het behoud van de kerkgebouwen in onze gemeente, door middel van het behouden van de huidige of zoeken naar een nieuwe toekomstbestendige functie. Hiertoe zijn in de visie per kerkgebouw diverse (ontwikkel)kansen benoemd. Zo kunnen we het religieus erfgoed met haar grote monumentale, historische, beeldbepalende en maatschappelijke waarde behouden voor nu en in de toekomst.

Argumenten en kanttekeningen bij het voorgestelde besluit

Evenals in andere plaatsen staat het religieus erfgoed in Oosterhout onder druk. In 1971 waren er in Oosterhout maar liefst tien rooms-katholieke en drie Protestantse kerkgebouwen. Meerdere kerken hebben inmiddels hun deuren gesloten. Een aantal hiervan is gesloopt. Naast kerkgebouwen waren er binnen de gemeente Oosterhout niet minder dan zeventien kloosters. Met 'De Heilige Driehoek' heeft de gemeente Oosterhout nog steeds een kloosterensemble van naam en faam binnen haar gemeentegrenzen.

Ook al is er veel verdwenen, Oosterhout heeft op het gebied van religieus erfgoed nog steeds veel in huis. En ondanks een afname van het kerkbezoek, wordt het religieus erfgoed door velen gekoesterd. Behalve de religieuze betekenis, vertegenwoordigt het een grote monumentale, historische, beeldbepalende en maatschappelijke waarde. Behalve kerkgebouwen gaat het ook om pastorieën, patronaatsgebouwen, kloosters, kapellen, religieuze beelden en wegekruizen, begraafplaatsen en grafmonumenten.

Nu het religieus erfgoed zo onder druk is komen te staan en er steeds meer religieuze gebouwen hun oorspronkelijke functie verliezen, is het verstandig om na te denken hoe we als gemeenschap met 'ons' religieus erfgoed om willen gaan. Zodoende is het van essentieel belang dat de religieuze objecten mee worden genomen naar de toekomst. Een goed gebruik van deze panden, religieus, anders of een combinatie van beide, is hiervoor de beste garantie.

Inspraak en participatie

De kerkenvisie is in gezamenlijkheid tot stand gekomen. Daartoe zijn gesprekken gevoerd met de kerkeigenaren en heeft er tevens afstemming plaats gevonden met overige betrokkenen, zoals de bij ieder gebouw betrokken groepen burgers en de Stichting Heilige Driehoek. Tijdens de consultaties zijn de knelpunten, wensen en ambities voor elk kerkgebouw ter sprake gekomen.

Alternatieve oplossingsrichting(en)

Er kan voor gekozen worden om geen kerkenvisie op te stellen. Dit ligt echter niet voor de hand aangezien de raad zelf middels een motie hiertoe heeft opgeroepen. Ook zou ervoor kunnen worden gekozen om op een andere manier invulling te geven aan de visie. Echter, de Stichting Monumentenhuis Brabant heeft de visie opgesteld in samenspraak met verschillende betrokkenen en belanghebbenden. Deze consultaties zijn leidend geweest in het opstellen van de visie.

Financiën

Voor het opstellen van deze visie hebben wij eind 2019 een decentralisatie uitkering in het kader van het Programma Toekomst Religieus Erfgoed aangevraagd bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Deze is toegekend middels een bijdrage van € 25.000,- in het gemeentefonds. Dit bedrag hebben wij ingezet voor de opdracht aan Stichting Monumentenhuis Brabant. Deze stichting heeft het visiedocument opgesteld.

Aan de uitvoering van de visie zijn voor ons als gemeente geen verbonden. Deze zijn geheel voor de eigenaren van de kerkgebouwen. Ambtelijke kosten die worden gemaakt bij de planvorming en -uitwerking voor leegkomende gebouwen passen in de reguliere exploitatie.

Vervolg

Er zijn reeds stappen gezet gericht op de toekomst van enkele gebouwen: er vindt structureel bestuurlijk overleg plaats met de Sint-Catharinaparochie, er wordt actief meegedacht bij de planontwikkeling voor de kerken van Oosteind en Den Hout en de uitstraling van de Basiliek Sint-Jan als icoon van Oosterhout wordt versterkt door de aanstelling van een stadsorganist te financieren.

Aan de visie zal verder uitvoering worden gegeven door bijvoorbeeld:

- de kerkenvisie te benutten als een bouwsteen voor het gemeentelijk erfgoedbeleid en gemeentelijke omgevingsplannen;
- initiatieven te faciliteren, die gericht zijn op het bevorderen van de dialoog en de ideeënontwikkeling rond een toekomstbestendige instandhouding c.q. het verbeteren van het gebruik van de kerkgebouwen;
- het nemen van de regierol in situaties waar een impasse ontstaat in het traject van herbestemming;
- het meer benutten van de mogelijke koppelkansen van religieus erfgoed door cross-overs te maken naar andere beleidsterreinen, zoals: leefbaarheid, sociaal domein, educatie, vakmanschapsbevordering, onderwijs, erfgoedtoerisme, citymarketing en vrijetijdseconomie;
- het ondersteunen van initiatieven die het gebruik van kerkgebouwen en ander religieus erfgoed bevorderen, zoals Stichting Kunst in de Heilige Driehoek.

Oosterhout 30 januari 2023,

Burgemeester en wethouders.

Bijlage

Kerkenvisie gemeente Oosterhout

RAADSBESLUIT

Onderwerp Vaststellen kerkenvisie

Zaaknummer 1005590

De raad van de gemeente Oosterhout,

gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 30 januari 2023,

BESLUIT:

De kerkenvisie gemeente Oosterhout vast te stellen.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 28 februari 2023,

de raad voornoemd,

, voorzitter

{{Signer1}}

, griffier

{{Signer2}}